

Бібліографічний опис:

Слобідське багатоголосся в сучасних записах народних пісень побутової тематики / анотація, упорядкування та нотне транскрибування Людмили Єфремової. *Українське мистецтвознавство*, 2024, 21, 132–150.

The Polyphony of Slobozhanshchyna in Modern Recordings of Folk Songs of Everyday Life Themes. Commented, compiled and transcribed musically by Liudmyla YEFREMOVA. *Ukrainian Art Studies*, 2024, 21, 132–150.

© Видавництво ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2024. Опубліковано на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

СЛОБІДСЬКЕ БАГАТОГОЛОСНЯ В СУЧАСНИХ ЗАПИСАХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ ПОБУТОВОЇ ТЕМАТИКИ

Анотація / Abstract

У публікації представлено записи народних пісень побутової тематики (мелодії та тексти) з різних населених пунктів сучасної Харківщини, зроблені учасниками проекту «Поліфонія» на чолі з Міклошем Ботом, транскрибовані авторкою цього допису. Цінність записів полягає у фіксації стану народної піснетворчості краю першого десятиліття ХХІ ст., яка представляє унікальний тип уповільненого багатоголосся Слобідщини в його розмаїтті, свідчить про збереженість традиційного репертуару.

Завдання проекту «Поліфонія» (<https://www.polyphonyproject.com/uk>) полягало в збиранні, нагромадженні, високоякісній фіксації найсучаснішою апаратурою на відео та багатоканальне аудіо зразків традиційного співу українських народних пісень, переважно із сільського середовища. Зібрані матеріали було представлено у відкритий доступ широкій аудиторії слухачів, поціновувачів пісенної спадщини українців, науковців-дослідників. Багатоканальний запис дозволяє прослуховувати кожен голос окремо. До записів додано транскрипцію текстів пісень. Створено також онлайн-карту, за якою можна визначити географічні орієнтири сеансів запису народних пісень, що охоплюють більшу частину Півдня, Півночі та Сходу України. Крім керівника проекту Міклоша Бота, у ньому брали участь кілька зарубіжних фольклористів та переважно молода генерація українських збирачів і дослідників.

У вересні 2018 року учасниці проекту «Поліфонія» дослідниці Галина Лук'янець та Сусанна Карпенко провели низку сеансів багатоканального звукозапису в селах різних районів Харківської області за участю відомих харківських фольклористів. За наявними матеріалами простежимо маршрут експедиції та ознайомимося з транскрипціями позаобрядових пісень побутової тематики.

Експедицію було розпочато 20 вересня 2018 року в селі Лиман Зміївського (нині Чугуївського) району в центрі області, відомому народнопісенними скарбами, де свого часу пісні записували Олександр Стеблянко, Віра Осадча, Наталія Олійник та інші харківські фольклористи. Учасники проекту записали тут ліричні пісні й балади родинно-побутової (№ 1) та любовної (№ 2) тематики з насиченим октавно-терцієвим двоголоссям, рясними розспівами основних складів тексту, частим застосуванням частки «же».

Наступного дня було проведено сеанс звукозапису в улюбленому фольклористами селі Киселі Первомайського (нині Лозівського) району, що розташоване південніше. У ньому взяли участь Віра Осадча, Михайло Хай та інші фольклористи. Зауважмо, що тут зафіксовано переважно пісні любовної тематики. Звертає на себе увагу простіше двоголосся в народних баладах (№ 3), але збагачене частим глісандуванням, порівняно з пісенною лірикою, насичене розспівами, огласовками складів текстів, словоперериваннями, додаванням частки «жи» в кінці рядків строф (№ 4).

22 вересня експедиція відвідала селище Кегичівка Кегичівського (нині Берестинського) району на південному заході Харківської області. Районний статус містечка відчутно вплинув

на скорочення народнопісенного репертуару виконавців. Серед фіксацій необрядового фольклору привертає увагу балада «Калина-малина» з тужливою мелодією та прозорим октавно-терцієвим двоголоссям (№ 5). Через день учасники проекту були вже в селі Піски-Радьківські Борівського (нині Ізюмського) району на сході досліджуваної області. Тут також записано небагато позаобрядових пісень. Розлоге двоголосся слобідського типу наявне в пісні «А в полі береза» (№ 6).

Рухаючись на північ, 25 вересня учасники проекту (Міклош Бот, Мирослава Вертюк, Наталія Олійник) провели сеанси запису у двох населених пунктах. Спочатку завітали до села Вишнева Балаклійського (нині Ізюмського) району. Тут було записано чимало пісень, переважно розповсюджених у репертуарах сучасних виконавських колективів з домінуванням чотирирядкової строфіки без особливих ознак слобідського уповільненого співу. Основну увагу привертає розгалужене триголосся, поліфонічність голосів, притаманна фольклору степових регіонів (№ 7, № 8). Того ж дня експедиція завітала до селища Печеніги Печенізького (нині Чугуївського) району. У піснях, переважно родинно-побутової тематики, тут знову наявні ознаки центральнослобідського уповільненого співу з розспівуванням складів тексту, елементами поліфонічності (№ 9, № 10).

26 вересня записувачі потрапили в село Гетьманівка Шевченківського (нині Куп'янського) району, де знайшли справжню скарбницю багатоголосного співу, який, залежно від пісні, мав свою специфіку – від простого двоголосся до слобідського уповільненого виконавства з триголосною фактурою та елементами поліфонії, як-от, у пісні з обрядовим корінням «Косарі косять» (№ 13). У двоголоссі відбувається рух терціями, квінтами та октавами, прикрашений частим глісандуванням (№ 11). У народній баладі «Ой піду я в ліс по дрова» значної ваги набуває поліфонічне співвідношення голосів (№ 12).

Останнім місцем запису було село Писарівка Золочівського (нині Богодухівського) району. Гурт співачок виконав низку народних балад та пісень з побутової лірики, переважно любовної тематики. У баладах (№ 14) багатоголосся скромніше, у родинно-побутовій ліриці сольний заспів має надзвичайно примхливе інтонаційне наповнення (№ 15), триголосну фактуру і лише зрідка рясні словопереривання та конкатенацію, притаманні уповільненому співочому стилю Наддніпрянщини (№ 16).

Таким чином, у записах проекту «Поліфонія» представлено сучасний зріз виконавської традиції різних районів Харківщини в позаобрядовій пісенній ліриці та ліро-епіці. Підтверджено збереженість давніх жанрів і творів народнопісенного мистецтва, існування характерного центральнослобідського типу гуртового співу в його різноманітних проявах.

Ключові слова: Харківщина, проект «Поліфонія», багатоканальний запис, багатоголосся, традиція, сучасний стан.

The recordings of folk songs of everyday life themes (melodies and lyrics) from various settlements of modern Kharkiv region are submitted in the published work. They are executed by the participants of the “Polyphony” project headed by Miklós Both, and transcribed by the authoress of this article. The value of the recordings is in the fixation of the current state of folk song creation in the region in the first decade of the 21st century, which represents the unique type of slow polyphony of the Slobidshchyna in its diversity, testifying to the preservation of the traditional repertoire.

The task of the “Polyphony” project (<https://www.polyphonyproject.com/uk>) has consisted in the collecting, accumulation, high-quality recording of the samples of traditional singing of Ukrainian folk songs, mainly from the rural environment, on video and multi-channel audio with the most modern equipment. The collected materials have been submitted in open access to a wide audience of listeners, connoisseurs of the song heritage of Ukrainians, and researchers. The multi-channel recording allows to listen to each voice separately. Transcriptions of song lyrics have been added to the recordings. An online map has been also created. The person can determine the geographical landmarks of folk song recording sessions, covering most of the South, North and East of Ukraine. Several foreign folklorists and mainly a young generation of Ukrainian collectors and researchers have taken part in the project in addition to Miklós Both as its manager.

In September 2018, the participants of the “Polyphony” project the researchers Halyna Lukianets and Susanna Karpenko have conducted a series of multi-channel sound recording sessions in

the villages in different districts of the Kharkiv region with the participation of famous Kharkiv folklorists. Let's trace the expedition route and get acquaintance with the transcriptions of non-ritual songs of everyday life themes.

The expedition has been started on September 20, 2018 in the village of Lyman in Zmiiv (now it is Chuhuiv) district in the centre of the region. This place is known for its folk song treasures, where the songs have been once recorded by Oleksandr Steblianko, Vira Osadcha, Nataliia Oliinyk and other folklorists from Kharkiv. The project participants have recorded lyrical songs and ballads on family, everyday life (no. 1) and love (no. 2) topics with rich octave-third interval the two-part singing, abundant chanting of the main syllables of the text, and frequent use of the particle "zhe".

The next day a recording session has been held in the village of Kyseli in Pervomaisk (now it is Lozova district), which is situated further to the South. It is a favourite settlement of the folklorists. Vira Osadcha, Mykhailo Khai and other scholars have taken part in it. It should be noted that mostly love-themed songs are recorded here. The simpler two-part singing in folk ballads (no. 3) attracts attention, but it is enriched with frequent glissando, compared to song lyrics, saturated with chants, vocalizations of text syllables, word interruptions, and the addition of the particle "zhy" at the end of the lines of the stanzas (no. 4).

On September 22, the expedition has visited a settlement of Kehychivka in Kehychivka (now it is Berestyn) district in the southwest of Kharkiv region. The district status of the town has influenced significantly the reduction of the folk song repertoire of performers. The ballad "Kalyna-Malyna" ("Viburnum-Ruspberry") with a mournful melody and transparent octave-third two-part singing (no. 5) attracts attention among the fixations of non-ritual folklore. A day later, the project participants have worked already in the village of Pisky-Radkivski of Borova (now it is Izium) district, in the east of the studied region. A few non-ritual songs have been also recorded here. A spreading two-part singing of Slobozhanshchyna type is present in the song "A v Poli Bereza" ("And there is a Birch in the Field") (no. 6).

Moving north, on September 25, the project participants (Miklós Both, Myroslava Vertiuk, Nataliia Oliinyk) have held recording sessions in two settlements. First they have visited the village of Vyshneva in Balakliia district. There they have recorded many songs, mostly common in the repertoires of modern performing groups with a dominance of four-line stanzas without any special signs of Slobozhanshchyna stunted singing. The main attention is drawn to the branched three-part singing, polyphonic voices, inherent in the folklore of steppe regions (no. 7, no. 8).

The expedition members have visited the village of Pechenihy in the Pechenihy (now it is Chuhuiv) district on the same day. The songs are mostly on family and everyday life topics. The signs of the Central Slobozhanshchyna stunted singing with the chanting of the syllables of the text and elements of polyphony (no. 9, no. 10) are available here again.

On September 26, the recorders have arrived to the village of Hetmanivka in Shevchenkove (now it is Kupiansk) district. They have found a real treasure trove of polyphonic singing there. It has its own specifics depending on the song – from simple two-part singing to Slobozhanshchyna stunted performing with a three-part texture and elements of polyphony, such as in the song with ritual roots "Kosari Kosiat" ("The Haymakers are Mowing") (no. 13). There is a movement in thirds, fifths and octaves decorated with frequent glissando (no. 11) in two-part singing. The polyphonic correlation of the voices (no. 12) acquires significant importance in the folk ballad "Oi pidu ya v lis po drova" ("Oh, I'll Go to the Forest for a Firewood").

The village of Pysarivka in Zolochiv (now it is Bohodukhiv) district has become the last place of recording. The group of singers has performed a number of folk ballads and songs from everyday life lyrics, mainly on love themes. The polyphony is more modest in the ballads (no. 14), in the family and everyday life lyrics the solo opening song has an extremely capricious intonation content (no. 15), a three-part texture and only occasionally abundant word interruptions and concatenations, typical for the stunted singing style of the Over Dnipro Lands region (no. 16).

Thus, a modern cross-section of the performing tradition of different districts of the Kharkiv region in non-ritual song lyrics and lyric epic is submitted in the recordings of the "Polyphony" project. The preservation of ancient genres and works of folk song art, the existence of the typical Central Slobozhanshchyna type of group singing in its various manifestations are confirmed.

Keywords: Kharkiv region, "Polyphony" project, multi-channel recording, polyphony, tradition, current state.

Ой з-за гори

♩ = 54 Повільно

1. О - (о)й з-за го - (го)-(го)-ри, та ой з-за го - ри же
 ой ві - те - р(и) жи по - ві - ва - (а) - є жи,
 ой ма-ти до-(о) - чку же ой про жи - ття же й пи-(и) - та(є).

1. Ой з-за гори,
 Та ой з-за гори же
 Ой вітер повіває же,
 Ой мати дочку жи(є)
 Ой про життя же питає.
2. – Питай, мати,
 Ой питай, мати же,
 Ой сіре й утя де же?
 Ой сіре утя жи
 Ой на морі жи ночує.
3. Сіре вутя,
 Ой сіре вутя же
 Ой на морі ночує же,
 Ой оно ж, моє же,
 Ой все горенько же чує.
4. Перве горе,
 Ой перве горе же –
 Ой дитина й мала я же,
 Ой друге горе же –
 Ой свекруха же й лихая.
5. [Друге] горе,
 Ой [друге] горе же –
 Ой свекруха й лихая же,
 Ой третє горе же –
 Ой мій милий ревнивий.

Записали 20.09.2018 р. М. Бот, Г. Лук'янець, С. Карпенко у с. Лиман Зміївського р-ну (нині Чугуївського р-ну) Харківської обл. від Корнієнко Ольги Іванівни, 1988 р. н., Кравченко Любові Іванівни, 1965 р. н., Кравченко Любові Валентинівни, 1958 р. н., Сидоренко Віри Григорівни, 1953 р. н., Скрипки Раїси Антонівни, 1936 р. н., Ступки Лідії Михайлівни, 1946 р. н., Сумцової Надії Михайлівни, 1950 р. н., Тищенко Євдокії Яківни, 1937 р. н., Тищенко Любові Дмитрівни, 1959 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

Ой горе жити

♩ = 78 Неспішно

1. Ой го - ре жи - ти ой ле - бе - ди - ку
са - мо - му, ой чи по - ро - сте
ой бі - ле пі - р'я по йо - му²⁻⁵. Ой то не пі - р'я,

1. Ой горе жити
Ой лебедику, самому,
Ой чи поросте
Ой біле пір'я по йому?¹

3. Ой, мабуть, вона
Ой мале дитя зродила,
Ой, мабуть, вона
Ой в дунай-річку вінесла.

2. Ой то не пір'я,
Ой то дівочая краса,
Ой чого в дівки
Ой призаплакані глаза?

4. – Ой пливи-пливи,
Ой мале дитя, ріками,
А я піду
Ой погуляю з дів(и)ками.

5. – Ой мабуть, тобі
Ой з дівчатами не гулять,
Ой мабуть, тобі
Ой мале дитя колихатъ.

Записали 20.09.2018 р. М. Бот, Г. Лук'янець, С. Карпенко у с. Лиман Зміївського р-ну (нині Чугуївського р-ну) Харківської обл. від Корнієнко Ольги Іванівни, 1988 р. н., Кравченко Любові Іванівни, 1965 р. н., Кравченко Любові Валентинівни, 1958 р. н., Сидоренко Віри Григорівни, 1953 р. н., Скрипки Раїси Антонівни, 1936 р. н., Ступки Лідії Михайлівни, 1946 р. н., Сумцової Надії Михайлівни, 1950 р. н., Тищенко Євдокії Яківни, 1937 р. н., Тищенко Любові Дмитрівни, 1959 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Другу половину кожної строфи виконують двічі [Л. Єфремова].

Коваль, коваль

Одна $\text{♩} = 70$ Повільно Усі Протяжно

The musical score consists of two staves. The first staff is a vocal line in G major, 2/4 time, with a tempo of 'Одна ♩ = 70 Повільно' and a dynamic of 'Усі Протяжно'. The second staff is a piano accompaniment. The lyrics are written below the piano staff.

1. – Ко - валь, ко - валь, ко - валь, ко - ва - ле - нко жи,
 чом не ку - еш же - лі - зо й то - нень(ко?)

1. – Коваль, коваль,
 Коваль-коваленко жи,
 Чом не куеш
 Желізо й тоненько?

2. Чи й у тебе
 Желіза й немає жи,
 Чи й у тебе
 Сталі не хватає?

3. – Єсть у мене
 Желіза доволі жи,
 Єсть у мене
 Дівка до любові.

4. Вона ж мені
 Горя й наробила жи,
 Що й з вечора
 Й постіль постелила.

5. Вона ж мені
 Постіль постелила жи,
 А співночі
 Сина спородила.

Записали 21.09.2018 р. М. Бот, Г. Лук'янець, С. Карпенко у с. Киселі Первомайського р-ну (нині Лозівського р-ну) Харківської обл. від Кірющенко Ніни Петрівни, 1948 р. н., Кішінської Любові Петрівни, 1957 р. н., Мірошніченко Віри Яківни, 1955 р. н., Родіона Алли Олександрівни, 1964 р. н., Стойко Леоніди Миколаївни, 1957 р. н., Ступки Віри Тихонівни, 1934 р. н., Тярешко Галини Іванівни, 1949 р. н., Христосової Ніни Миколаївни, 1961 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

Та й нема гірш нікому

$\text{♩} = 74$ Повільно

1. Та не - ма гірш ні - ко - (го) - му жи,
 та як ті - й(і)... як ті - й(і) си - ро - (го) - (го) - ти - ні жи
 та й не - хто й не при - го - (го) - (го) - рне жи
 та й при ли... при ли - хі - й(і) го - (го) - (го) - дин(і).

1. Та й нема гірш нікому жи,
 Та як тій... як тій сиротині жи,
 Та й не'хто й не пригорне жи
 Та й прие ли... при лихій годині.
2. Та й не пригорне жи батько жи,
 Та й не при... не пригорне жи мати жи,
 Та й тільки той пригорне жи,
 Та й що ду... що й думає жи взяти.
3. Ой налетіли жи гуси жи
 Та й з дале... з далекого жи краю жи,
 Та й зболотили жи воду жи
 Та й на ти... на тихім Дунаї.
4. – Та й бодай же ви, гуси жи,
 Та й с пір'я... с пір'ячком пропали жи,
 Та як ви нашу жи пару жи
 Та й розпа... та й розпарували.
5. Та як ми парувалися жи,
 Та як го... як голубів пара жи,
 А тепер розійшлися жи,
 Та як чо... як чорная же хмара.
6. Та як ми любилися жи,
 Та як зе... як зерня в орісі жи,
 А тепер розійшлися жи,
 Та як ту... як туман по лісі.

Записали 21.09.2018 р. М. Бот, Г. Лук'янець, С. Карпенко у с. Киселі Первомайського р-ну (нині Лозівського р-ну) Харківської обл. від Кірющенко Ніни Петрівни, 1948 р. н., Кішінської Любові Петрівни, 1957 р. н., Мірошніченко Віри Яківни, 1955 р. н., Родіона Алли Олександрівни, 1964 р. н., Стойко Леоніди Миколаївни, 1957 р. н., Ступки Віри Тихонівни, 1934 р. н., Тярешко Галини Іванівни, 1949 р. н., Христової Ніни Миколаївни, 1961 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

Калина-малина

♩ = 60 Повільно

1. Ка - ли - на - ма - ли - на над лу - жком сто -
я - - - ла ж, над лу - жком сто - я ла жи,
бі - лим про - - цві - та(ла).

1. Калина-малина
Над лужком стояла ж,
Над лужком стояла жи,
Білим процвітала.	5. – А твоя могила
Край синього моря,
Край синього моря жи
Заросла травною.
2. – Чого ж ти, калина,
Сохнеш-посихаєш?
Чи жары боїсся жи,
Чи дощу бажаєш?	6. А я ж ту могилу
Піду розкопаю,
Миленького кості жи
Та й повибираю.
3. – Жары не боюся,
Дощу не бажаю,
Кого вірно люблю ж,
За тим помираю.	7. Миленького кості
Та й повибираю,
Піду до Дунаю жи
Та й повимиваю.
4. – Ой умру я, мила,
А ти будеш жива,
Не забувай, мила жи,
Де моя могила.	8. Піду до Дунаю
Та й повимиваю,
В вишневім садочку жи
Та й повистеляю.

Записали 22.09.2018 р. М. Бот, Г. Лук'янець, С. Карпенко у с. Киселі Первомайсько-го р-ну (нні Лозівського р-ну) Харківської обл. від Кірющенко Ніни Петрівни, 1948 р. н., Кішінської Любові Петрівни, 1957 р. н., Мірошніченко Віри Яківни, 1955 р. н., Родіона Алли Олександрівни, 1964 р. н., Стойко Леоніди Миколаївни, 1957 р. н., Ступки Віри Тихонівни, 1934 р. н., Тярешко Галини Іванівни, 1949 р. н., Христосової Ніни Миколаївни, 1961 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

А в полі береза

Одна $\text{♩} = 70$ Повільно Усі

1. А в по-лі бе-ре - за, а в по-лі ку-дря - ва,
 та хто йде - не ме - на - (га) - (га)-є, бе - ре - зу й ла - ма - є,
 та хто йде - не ми - на - (га) - (га)-є, бе - ре - зу й ла - ма(є).

1. А в полі береза,
 А в полі кудрява,
 Та (ой) хто йде - не минає,
 Березу й ламає ¹.

2. Хто йде - не минає,
 Березу ламає,
 Ой горе ж тому жити,
 Хто щастя й не має.

5. А в полі береза,
 А в полі кудрява,
 Ой хто йде - не минає,
 Березу й ламає.

3. Вийду за ворота -
 Трава зеленіє,
 Ой за хорошим мужем
 Жінка (й) молодіє.

4. За хорошим мужем
 Жінка молодіє,
 Ой за недобрим мужем -
 З личенька й марніє.

Записали 24.09.2018 р. М. Бот, Н. Олійник, С. Карпенко у с. Піски-Радьківські Борівського р-ну (нині Ізюмського р-ну) Харківської обл. від Басової Ольги Іванівни, 1958 р. н., Вербицької Катерини Степанівни, 1940 р. н., Гончаренко Раїси Федорівни, 1935 р. н., Дубини Лариси Михайлівни, 1954 р. н., Котлярової Ганни Степанівни, 1936 р. н., Масич Тамари Єгорівни, 1939 р. н., Петренко Ніни Степанівни, 1945 р. н., Хандоги Віри Олексіївни, 1945 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Другу половину кожної строфи виконують двічі [Л. Єфремова].

Ванечка, Ванюша же

♩ = 96 Помірно

1. Ва - не - чка, Ва - ню - ша же, Ва - не - чка й ду - ша, ша - (га) жи, я з то - бой, Ва - ню - ша, ша - (га), ни на - жи - ла - ся - (а) - (га), я з то - бой, Ва - ню - ша - (га), ни на - жи - ла - ся.

1. Ванечка, Ванюша же,
Ванечка й душа,
Я з тобою, Ванюша,
Не ^н нажилася ¹ .	4. Не так тим же терном,
Як терницею,
Зробиь, Ваня ^ю , й орлем,
Я й – орлицею.
2. Я з тобою, Ванюша жи,
Не нажилася,
Ти сів – та й поїхав,
Я й осталася.	5. Зробиь, Ваню, й орлем,
Я й – орлицею ж,
Та полетим, сядемо
Над креницею.
3. Ти сів – та й поїхав,
Я й осталася,
Йа вже ж та й дорожка
Й терном заросла.	6. Та й полетим, сядемо
Над креницею же,
Чи не вийде ненька же
Рано й по водицю.

Записали 25.09.2018 р. М. Бот, М. Вертюк, Н. Олійник у с. Вишнева Балаклійського р-ну (нині Ізюмського р-ну) Харківської обл. від Ільяхіної Лідії Хусейнівни, 1940 р. н., Бабенко Любові Петрівни, 1937 р. н., Гладуш Клавдії Іванівни, 1941 р. н., Калашник Раїси Петрівни, 1941 р. н., Кацефан Ніни Павлівни, 1954 р. н., Міщенко Лідії Іванівни, 1940 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Другу половину кожної строфи виконують двічі [Л. Єфремова].

Чорноморець

$\text{♩} = 48$ Помірно

1. Чо - рно - мо - рець, ма - мі - нько, чо - рно - мо - рець

ви - вів ме - не бо - (го) - су - ю же на й на мо - (го) - (го) -

ро - (го) - зець, ви - вів ме - не бо - (го) - су - ю же

на й на мо... на мо - ро - (го) - зець.
(га) - (га)

1. Чорноморець,
Мамінько,
Чорноморець
Вивів мене,
Босую же,
На морозець ¹.

2. Вивів мене,
Босую,
Та й питає:
– Чи є мороз,
Дів(и)чино, чи не
Немає?

3. – Ой нема
Морозу ж,
Та й сама роса,
Простояла
Дів(и)чина
Всю нічку й боса.

4. Простояла
Дівчина –
Та й байдуже.
– Люблю, мамо,
Чорноморця,
Люблю його й дуже.

5. Я й думала,
Мамінько,
Шо й пройдуся,
В чорнявого
Чорноморця
Й улюблюся.

6. Я ж думала,
Мамінько,
Панувати,
А прийшлося,
Мамінько,
Й горю... горювати.

Записали 25.09.2018 р. М. Бот, М. Вертюк, Н. Олійник у с. Вишнева Балаклійського р-ну (нині Ізюмського р-ну) Харківської обл. від Ільяхіної Лідії Хусейнівни, 1940 р. н., Бабенко Любові Петрівни, 1937 р. н., Гладуш Клавдії Іванівни, 1941 р. н., Калашник Раїси Петрівни, 1941 р. н., Кацефан Ніни Павлівни, 1954 р. н., Міщенко Лідії Іванівни, 1940 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Другу половину кожної строфи виконують двічі [Л. Єфремова].

Та й усі ж зорі зайнялися

Одна $\text{♩} = 96$ Вільно

Та й у сі ж зо-(го)-(го)-рі за-йня-ли-ся жи,
 а місяць підби-вся,
 та й усі хлопці на вулиці,
 усі а мій... а мій опізни(вся).

<p>1. Та й усі ж зорі зайнялися жи,
 А місяць підбився,
 Та й усі хлопці на вулиці,
 А мій..., а мій опізнився.</p> <p>2. Ой чого ж він опізнився жи,
 Та й дома немає,
 В чистім полі, край Дунаю
 Коня... коня напуває.</p> | <p>3. А кінь ірже, води не п'є,
 Доріженьку чує,
 Десь мій милий, чорнобривий
 З друго..., з другою ночує.</p> <p>4. – Ночуй, ночуй, мій миленький,
 Ночуй, пригортайся.
 : А до мене, молоді,
 Та й не..., та й не сподівайся. : </p> |
|---|---|

Записали 25.09.2018 р. М. Бот, М. Вертюк, Н. Олійник у с-щі Печеніги Печенізького р-ну (нині Чугуївського р-ну) Харківської обл. від Білинської Олени Єгорівни, 1961 р. н., Букірь Раїси Леонтіївни, 1935 р. н., Васильєвої Ірини Петрівни, 1940 р. н., Гриценко Надії Михайлівни, 1949 р. н., Іванової Віри Олексіївни, 1943 р. н., Криворучко Галини Іванівни, 1948 р. н., Панової Ніни Федорівни, 1948 р. н., Поліщук Зінаїди Яківни, 1936 р. н., Стадник Тамари Андріївни, 1941 р. н. Нотація Л. Єфремової.

Брати мої, брати мої

♩ = 62 Рішуче

1. – Бра - ти мо - ї, бра - ти мо - ї, бра-ти-со - ло - ве - йки,
за - ві - та - йте ви до ме - не та й що - не-(ге)-ді - ле - ньки.

2. Ой як же нам за - ві - та - ти, як ти у - бо - га - я,

1. – Брати мої, брати мої,
Брати-соловейки,
Завітайте ви до мене
Та й щонеділеньки.

3. Хліба, солі роздобуду,
Я ж вас нагодую,
Горілочки розшукаю,
З вами погуляю.

2. – Ой як же нам завітати,
Як ти убогая?
– Хоч я, брати, убогая,
Зате привітня.

4. В кого батько, в кого мати,
Є з ким розмовляти,
В кого брати, в кого сестри,
Є з ким погуляти.

5. Брати ж мої, брати мої,
Брати соловейки,
Прилітайте ви до мене
Та й щонеділеньки.

Записали 25.09.2018 р. М. Бот, М. Вертюк, Н. Олійник у с-щі Печеніги Печенізького р-ну (нині Чугуївського р-ну) Харківської обл. від Білинської Олени Єгорівни, 1961 р. н., Букірь Раїси Леонтіївни, 1935 р. н., Васильєвої Ірини Петрівни, 1940 р. н., Гриценко Надії Михайлівни, 1949 р. н., Іванової Віри Олексіївни, 1943 р. н., Криворучко Галини Іванівни, 1948 р. н., Панової Ніни Федорівни, 1948 р. н., Поліщук Зінаїди Яківни, 1936 р. н., Стадник Тамари Андріївни, 1941 р. н. Нотація Л. Єфремової.

Ой у полі дуб зелений

1 ♩ = 82 Неспішно

1. Ой у по - лі дуб зе - ле - ний, ні - хто йо - го не зру - ба - в, ой у по - лі дуб зе - ле - ний, ні - хто йо - го й не зру - бав.

2-6. Під тим ду - бом

1. Ой у полі дуб зелений,
Ніхто його не зрубав ¹ .	4. А дівчині стидно стало,
Стала плакати і ридати.
2. Під тим дубом зелененьким
Козак дівку вговоряв.	5. – Нее плач, дівко, не плач, красна,
Не плач, розочко моя.
3. Вговоряв він, умовляв він,
Поки дівку з ума звів.	6. Як вернуся я з походу,
Візьму за муж за себе.

Записали 26.09.2018 р. М. Бот, М. Вертюк у с. Гетьманівка Шевченківського р-ну (нині Куп'янського р-ну) Харківської обл. від Дворник Олени Анатоліївни, 1961 р. н., Москаленко Людмили Іванівни, 1953 р. н., Рижової Ганни Петрівни, 1935 р. н., Савсюк Любові Григорівни, 1951 р. н., Свиридової Ганни Денисівни, 1936 р. н., Пилипенка Миколи Олександровича, 1953 р. н., Целікової Світлани Федорівни, 1956 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Кожну строфу виконують двічі [Л. Єфремова].

Ой піду я

Одна $\text{♩} = 82$ Неспішно Другі голоси

1. Ой піду я в ліс по дрова – та й на беру лому –
му, за вів мене не дурний розум
на чу... на чужу сторону, / - рон(у).

1. Ой піду я
В ліс по дрова –
Та й на беру лому,
Завів мене,
Дурний розум,
На чу...
На чужу сторону ¹.

2. А на тій же
Стороненьці
Ні батька, ні неньки,
Тільки в саду
Вишневому
Поють...
Поють соловейки.

3. Пойте, пойте,
Соловейки,
Всіма голосами,
А я піду
В сад вишневий,
Заллю...
Заллюся сьозами.

4. Ой зірву я
З рожі квітку –
Та й пустю на воду:
– Пливи, пливи,

З рожі квітка,
Аж до...
Аж до мого роду.

5. Плила, плила
З рожі квітка –
Та й на воді стала,
Вийшла з хати
Стара мати,
По квіт...
По квітці впізнала.

6. – Ой чого ж ти,
Моя доню,
Недужа лежала,
Коли ж твоя
З рожі квітка
На во...
На воді зів'яла.

7. – Не лежала,
Моя мамцю,
Ні дня і не ночі,
Попалася
В лихі руки,
Випла...
Виплакала очі.

Записали 26.09.2018 р. М. Бот, М. Вертюк у с. Гетьманівка Шевченківського р-ну (нині Куп'янського р-ну) Харківської обл. від Дворник Олени Анатоліївни, 1961 р. н., Москаленко Людмили Іванівни, 1953 р. н., Рижової Ганни Петрівни, 1935 р. н., Савсюк Любові Григорівни, 1951 р. н., Свиридової Ганни Денисівни, 1936 р. н., Целікової Світлани Федорівни, 1956 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Другу половину кожної строфи виконують двічі [Л. Єфремова].

Косарі косять

♩ = 96 Енергійно

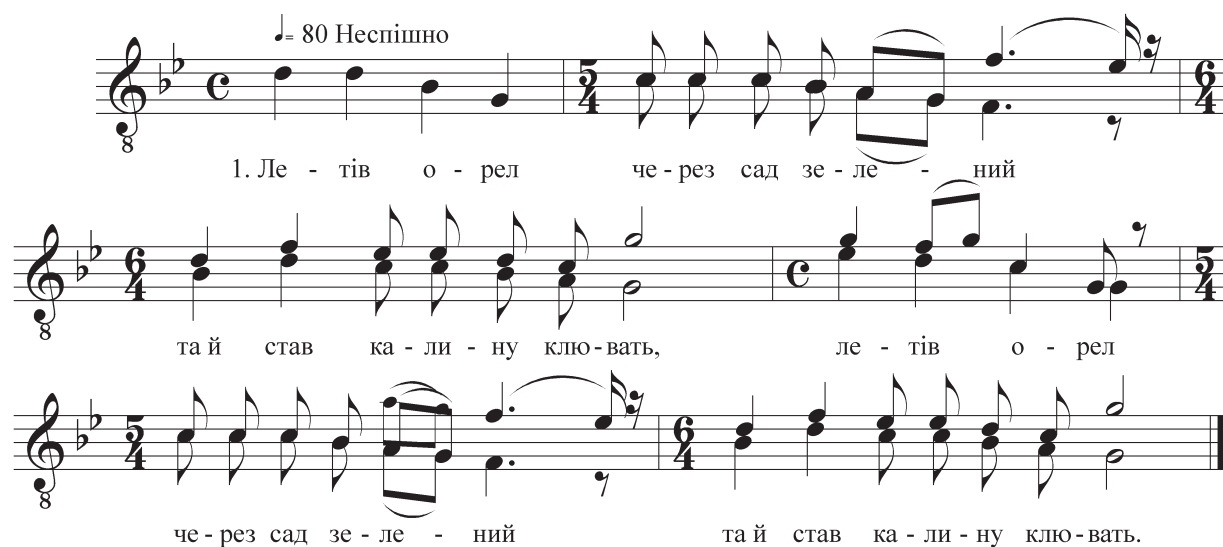
1. Ко - са - рі ко - сять, а ві - тер по - ві - ва - (га) - є,
 шо - лко - ва й тра ва на ко - су же
 на - (га) - ля - га - (а) - є.

1. Косарі косять,
А вітер повіває,
Шолкова й трава
На косу же налягає.	6. Умивається
Гіркою сльозою,
Утирається
Вишитою хустиною.
2. Шолкова трава
Й на косу налягає,
Поміж той травой
Галочка же пролітає.	7. Утирається
Вишитою хустиною,
Вихваляється
Невірною дружиною.
3. Поміж той травой
Галочка пролітає.
– Скажи, галочка,
Де ж моя же милая?	8. – Ой Боже, Боже,
Коли ж той вечір буде,
Коли ж про мене
Люди наговоряться?
4. Скажи, галочка,
Де ж моя милая,
– Твоя ж милая –
В лузі над(и) водою.	9. Ой не так люди,
Як нерідная мати,
Гонить сироту,
Не вечерявши, спати.
5. Твоя милая –
В лузі над водою,
Умивається
Гіркою жи сльозою.	10. Не вечеряла,
Й не буду обідати,
Пусти сироту
Родину жи йодвідати.

Записали 26.09.2018 р. М. Бот, М. Вертюк у с. Гетьманівка Шевченківського р-ну (нині Куп'янського р-ну) Харківської обл. від Дворник Олени Анатоліївни, 1961 р. н., Москаленко Людмили Іванівни, 1953 р. н., Рижової Ганни Петрівни, 1935 р. н., Савсюк Любові Григорівни, 1951 р. н., Свиридової Ганни Денисівни, 1936 р. н., Целікової Світлани Федорівни, 1956 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

Летів орел

♩ = 80 Неспішно

1. Ле - тів о - рел че - рез сад зе - ле - ний
та й став ка - ли - ну клю - вать, ле - тів о - рел
че - рез сад зе - ле - ний та й став ка - ли - ну клю - вать.

1. Летів орел
Через сад зелений –
Та й став калину клювати ¹ .	5. Чи од пива,
Чи од горької водки,
Чи од сладкого вина?
2. Любив козак
Молоду дівчину –
Та й став її покидати.	6. Скажи, милий,
Скажи, чорнобривий,
Ой де ж тебе поховать?
3. Вона його,
Сволоч, отроїла –
Та й стала його питать.	7. – Сховай, мила,
Мила й чорнобрива,
Де сходяться три шляхи.
4. – Скажи, милий,
Скажи, чорнобривий,
Ой чого ж ти заболів?	8. Один – в Київ,
Другий – на Полтаву,
Третій – в самую Москву.

Записали 28.09.2018 року М. Бот, Г. Лук'янець, М. Вертюк, М. Олійник у с. Писарівка Золочівського р-ну (Богодухівського р-ну) Харківської обл. від Верби Любові Григорівни, 1943 р. н., Гернеший Галини Юріївни, 1958 р. н., Клименко Зінаїди Іванівни, 1949 р. н., Лобанової Антоніни Дмитрівни, 1950 р. н., Таганської Лідії Іванівни, 1939 р. н., Тищенко Галини Іванівни, 1947 р. н., Тищенко Марії Павлівни, 1941 р. н., Шумейко Віри Василівни, 1951 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Кожну строфу виконують двічі [Л. Єфремова].

Ой піду я на долину

♩ = 58 Повільно

1. Ой пы - ду я на до - ли - ну, по - ди - влюсь я на ка - ли - ну,
 до - ли - на ши - ро - ка, ка - ли - на ви - со - ка,
 аж до - - - до - лу гі - лля гне - ться.

<p>1. Ой піду я на долину,
Подивлюсь я на калину,
Долина широка,
Калина висока,
Аж додолу гілля гнеться¹.</p>	<p>4. А тепер я мушу знати,
Пізно лягти, рано встати.
Пізенько лягала,
Раненько вставала,
Свою долю проклинала.</p>
<p>2. А під тою калиною
Стояв козак з дівчиною,
Дівчинонька плаче,
Сльози проливає,
Свою долю проклинає.</p>	<p>5. Ой піду я на долину,
Ще раз гляну на калину,
Долина широка,
Калина висока,
А я стою одинока.</p>
<p>3. – Ой якби я була знала,
Не йшла б заміж та гуляла,
У рідного батька,
У рідної неньки,
Як мак-квітка розквітала.</p>	<p>6. Ой піду я на долину,
Ще раз гляну на калину,
Квіти я саджала,
Квіти поливала,
Нема того, що кохала.</p>

Записали 28.09.2018 р. М. Бот, Г. Лук'янець, М. Вертюк, М. Олійник у с. Писарівка Золочівського р-ну (нині Богодухівського р-ну) Харківської обл. від Верби Любові Григорівни, 1943 р. н., Гернеший Галини Юріївни, 1958 р. н., Клименко Зінаїди Іванівни, 1949 р. н., Лобанової Антоніни Дмитрівни, 1950 р. н., Таганської Лідії Іванівни, 1939 р. н., Тищенко Галини Іванівни, 1947 р. н., Тищенко Марії Павлівни, 1941 р. н., Шумейко Віри Василівни, 1951 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Другу половину кожної строфи виконують двічі [Л. Єфремова].

Вітер дуба нагинає

1 ♩ = 96 Вільно

1. Ві - тер ду - ба на - ги - на - є, си - дить ко - зак
на мо... на мо - ги - лі та й ві... та й ві - тра пи - та - ..
та(є). 2. Та й ві... та й ві - тра пи - та (о) - (о) - (о) - є:

1. Вітер дуба нагинає,
Сидить козак на мо... на могилі,
Та й ві... та й вітра питає ¹ .	4. В зеле... в зеленому гаю
Лежить вона прито... протоптана
Кіньми, кіньми та волами.
2. Та й ві... та й вітра питає:
– Скажи, вітре, скажи, буйний,
Де ко... де козацька доля?	5. Породила мене рідна мати
В зеле... в зеленому житі,
Дала мені гірку... гірку долю,
Треба, треба з нею жити.
3. Де ко... де козацька доля...
– Твоя доля коза... козацькая,
В зеле... в зеленому гаю.	6. Породила мене рідна мати
В зеле... в зеленому просі,
Дала мені гірку... гірку долю,
Я ї... я її не бросю.

Записали 28.09.2018 р. М. Бот, Г. Лук'янець, М. Вертюк, М. Олійник у с. Писарівка Золочівського р-ну (нині Богодухівського р-ну) Харківської обл. від Верби Любові Григорівни, 1943 р. н., Гернеший Галини Юрїївни, 1958 р. н., Клименко Зінаїди Іванівни, 1949 р. н., Лобанової Антоніни Дмитрівни, 1950 р. н., Таганської Лідії Іванівни, 1939 р. н., Тищенко Галини Іванівни, 1947 р. н., Тищенко Марії Павлівни, 1941 р. н., Шумейко Віри Василівни, 1951 р. н. Нотація та ред. тексту Л. Єфремової.

¹ Останні два рядки кожної строфи виконують двічі [Л. Єфремова].

Конфлікт інтересів

Упорядниця не має потенційного конфлікту інтересів, який би міг вплинути на рішення про опублікування цієї статті.

Використання штучного інтелекту

Не використовувався.

Отримано / Received 20.06.2024

Рекомендовано до друку / Recommended for publishing 07.11.2024